Euroopan parlamentti
2019-2024

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta
Puheenjohtaja

24.1.2024

Johan van Overtveldt
Puheenjohtaja
Budjettivaliokunta
BRYSSEL

Asia: Lausunto suuntaviivoista vuoden 2025 talousarviota varten – Pääluokka III (2023/2220(BUI))

Arvoisa puheenjohtaja

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokuntaa on pyydetty antamaan edellä mainitussa menettelyssä lausunto valiokunnallenne. Valiokunta päätti kokouksessaan 7. joulukuuta 2023 antaa kyseisen lausunnon kirjeen muodossa.

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta käsitteli asiaa kokouksessaan 23. tammikuuta 2024 ja hyväksyi EMPL-valiokunnan lausunnon esittelijän Romana Tomcin (PPE) johdolla laaditun kirjeen muodossa antamansa lausunnon[1]. Se päätti pyytää asiasta vastaavaa budjettivaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy.

Kunnioittavasti

Dragoş Pîslaru

[1] Lopullisessa äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Dragoş Pîslaru (Chair), Leila Chaibi (toinen varapuheenjohtaja), Romana Tomc (kolmas varapuheenjohtaja ja lausunnon valmistelija), Katrin Langensiepen (neljäs varapuheenjohtaja), Alex Agius Saliba, João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Catherine Amalric, Dominique Bilde, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Jordi Cañas, Özlem Demirel, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Cindy Franssen, Lina Gálvez Muñoz (Alicia Homs Ginelin puolesta), Agnes Jongerius, Stelios Kympouropoulos, Miriam Lexmann, Sara Matthieu, Max Orville, Sandra Pereira, Kira Marie Peter-Hansen, Wolfram Pirchner, Jessica Polfjärd, Dennis Radtke, Elżbieta Rafalska, Eugenia Rodríguez Palop, Daniela Rondinelli, Monica Semedo, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský, Lucia Ďuriš Nicholsonová and Mohammed Chahim (Marc Angelin puolesta), Paolo De Castro (for Elisabetta Gualmini), Delara Burkhardt (työjärjestyksen 209 artiklan 7 kohdan mukaisesti).

EHDOTUKSET

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa ottamaan huomioon seuraavat tarkistukset:

1. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta muistuttaa Eurooppa-neuvoston, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission marraskuussa 2017 antamasta julistuksesta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista, 4. maaliskuuta 2021 annetusta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta ja Eurooppa-neuvoston jäsenten 8. toukokuuta 2021 hyväksymästä sosiaalikysymyksiä koskevasta Porton julistuksesta.

2. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta korostaa, että investoinnit korkeaan työllisyystasoon ja laadukkaiden työpaikkojen luomiseen, täydennys- ja uudelleenkoulutukseen, työttömyyden torjuntaan, osallisuutta edistäviin toimiin, työmarkkinoille integroitumisen nopeuttamiseen ja laadukkaiden ja kestävien mahdollisuuksien tarjoamiseen nuorille säilyttäen samalla ostovoiman, erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, vähävaraisimmille ja muita heikommassa asemassa oleville ryhmille, kuten lapsille ja nuorille, köyhyydessä eläville, työttömille, perheille kaikessa moninaisuudessaan, vammaisille, ikääntyneille, maahanmuuttajataustaisille henkilöille ja romaneille, parantavat elintasoa EU:ssa. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta muistuttaa, että asunnottomuus vaikuttaa yhä useampiin aikuisiin ja lapsiin ja että paikallisten, alueellisten, kansallisten ja EU:n toimielinten on jatkettava ponnistelujaan asunnottomuuden poistamista koskevan EU:n tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä.

3. Lisäksi valiokunta palauttaa mieliin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelman, jonka tavoitteena on, että EU:lla saavuttaa vuoteen 2030 mennessä erityiset tavoitteet, joita ovat muun muassa se, että vähintään 78 prosenttia 20–64-vuotiaista on työelämässä, että vähintään 60 prosenttia aikuisista osallistuu koulutukseen vuosittain ja että köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrää vähentyy vähintään 15 miljoonalla, joista 5 miljoonaa on lapsia. Jopa näiden tavoitteiden saavuttaminen on kuitenkin yhä haastavampaa köyhyyden ja työttömyyden ennustetun lisääntymisen kontekstissa, ellei erityistoimia ja -tukea osoiteta sosiaalisen suojelun järjestelmiin tällä hetkellä kohdistuvan paineen lievittämiseen ja kriisin sosiaalisten vaikutusten lieventämiseen, pakolaisten tukemiseen ja ihmisarvoisten elinolojen varmistamiseen kaikille sekä laadukkaiden peruspalvelujen, kuten terveydenhuollon, koulutuksen ja asumisen, saatavuuteen.

4. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta muistuttaa, että ESR+:n odotetaan edistävän Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa, mutta kiinnittää huomiota siihen, että ESR+:n ohjelmasuunnittelu hyväksyttiin ennen nykyistä kriisiä ja että kriisi edellyttää suurempia julkisia ja sosiaalisia investointeja, joten nykyinen ohjelmasuunnittelu ei välttämättä vastaa nykyisiä tarpeita. Valiokunta on huolissaan siitä, että käytettävissä olevien määrärahojen liikkumavara on hyvin rajallinen ja vaatii varmistamaan, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpano ja Porton julistuksen tavoitteiden saavuttaminen asetetaan etusijalle. Valiokunta korostaa, että

elinkustannusten ja erityisesti elintarvikkeiden hintojen nousun vuoksi uudessa ESR+:ssa on hyväksytty sosiaalista osallisuutta edistäviin toimenpiteisiin osoitettujen vähimmäismäärärahojen korotus ja kolmen prosentin lisäys vähävaraisimmille annettaviin elintarvikeapuun ja perushyödykkeisiin. Se kannustaa jäsenvaltioita kohdentamaan määrärahoja ESR+:ssa vaadittuja vähimmäismääriä enemmän.

5. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta painottaa, että Portossa hyväksytyn Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman rahoittamiseen ja toteuttamiseen sekä Porton julistuksen yleistavoitteiden saavuttamiseen olisi osoitettava riittävät resurssit. Valiokunta katsoo, että on tärkeää puuttua elin- ja työolojen sosiaalisiin eroihin sosiaalisilla investoinneilla keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ja vastata samalla ihmisten välittömiin tarpeisiin. Se vaatii, että unionin varojen käyttöä koskevilla säännöillä on varmistettava ja parannettava korkeimpien sosiaalisten oikeuksien ja demokratian periaatteiden noudattamista, ne on sovitettava yhteen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin, kestävän kehityksen tavoitteiden, vihreän kehityksen ohjelman ja työntekijöiden perusoikeuksien kanssa, ja kehottaa sallimaan julkisten varojen myöntämisen ainoastaan työnantajille, jotka kunnioittavat työntekijöiden oikeuksia ja sovellettavia työoloja. Valiokunta vaatii tehokkaampia sosiaalisia ehtoja julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskeviin sääntöihin ja niiden tukemista tehokkailla seuraamuksilla mutta on huolissaan siitä, että nykyisten kriisien laajuus ja niiden vaikutukset edellyttävät vaikuttavia talousarviotoimia vuonna 2025 ja sen jälkeen ja kehottaa siksi komissiota ehdottamaan kunnianhimoista talousarviota vuodeksi 2025.

6. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta katsoo, että tätä varten olisi pyrittävä riittävästi havaitsemaan sosiaalisia riskejä ja ottamaan huomioon erilaiset työllisyysvaikutukset ja pitkäaikaistyöttömyys tietyillä toimialoilla ja että tällaisiin riskeihin ja vaikutuksiin olisi puututtava asianmukaisesti. Siksi valiokunta kehottaa komissiota esittämään kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvien EU:n sosiaalimäärärahojen seurantamenetelmän, joka perustuu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteisiin, sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun ja hyvinvointi-indikaattoreihin, jotta voidaan mitata monivuotisesta rahoituskehyksestä ja NextGenerationEU-välineestä rahoitettavien eri rahastojen, välineiden ja järjestelyjen kokonaisvaikutusta.

7. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta katsoo, että on ratkaisevan tärkeää suojella ja edistää monikielisyyden periaatetta, koska sen avulla parannetaan demokraattisen osallistumisen laatua ja avoimuutta. Tässä yhteydessä valiokunta korostaa lisäksi tarvetta tukea politiikkoja, joilla pyritään lisäämään kansalaisten, erityisesti nuorten, osallistumista kaikkialla unionissa, jotta kansalaiset voivat osallistua tiiviimmin unionin politiikkoihin ja tehostaa paikkalähtöisen lähestymistavan mukaisesti kehitettyjä toimenpiteitä.

8. Valiokunta katsoo lisäksi, että elpymis- ja palautumistukivälineessä olisi määrättävä, että vähintään 30 prosenttia varoista osoitetaan sosiaalisiin investointeihin, joilla vahvistetaan sosiaaliturvajärjestelmiä ja investoidaan sosiaaliturvaan, terveydenhuollon ja koulutuksen saatavuuteen, kohtuuhintaiseen asumiseen, työllisyyteen, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmien sosiaalipalveluihin.

9. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta muistuttaa myös, että vallitsevat korkeat inflaatiovaikeudet energian ja raaka-aineiden toimitusketjujen tarjonnassa ja moninaiset kriisit rasittavat käytettävissä olevia unionin talousarviovaroja ja että niitä olisi käytettävä asianmukaisesti, jotta voidaan vastata tehokkaasti EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Meneillään olevat kriisit vaikuttavat kielteisesti EU:n sosioekonomiseen ympäristöön ja vaikuttavat työ- ja elinoloihin ja uhkaavat siten kestävää kasvua ja työllisyyttä. EU:n vuoden 2025 talousarviossa on vastattava tehokkaasti muuttuviin tarpeisiin, erityisesti kun otetaan huomioon inflaation kiihtyminen, asuntojen, elintarvikkeiden ja energian hintojen nousu, kasvavat haavoittuvuudet, sosiaalisen ja taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyminen sekä köyhyyden, myös energiaköyhyyden, kärjistyminen ja paheneminen, joka vaikuttaa heikoimmassa asemassa oleviin väestöryhmiin. Palkkojen pysähtyminen suhteessa inflaatioon lisää työntekijöiden ostovoiman heikkenemisen riskiä, mikä saattaa heikentää elinoloja ja mielenterveyttä. Tämä tilanne heikentää entisestään sosiaalipolitiikan ja automaattisten vakauttajien, myös kansallisten työttömyysjärjestelmien, kapasiteettia. Valiokunta katsoo, että palkankorotuksia tarvitaan kiireellisesti, jotta voidaan ylläpitää sisäistä kysyntää ja osallistavaa kasvua ja vähentää kaksinkertaisen kriisin vaikutuksia työntekijöihin ja kotitalouksiin.

10. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta toistaa kehotuksensa laatia kattava köyhyyden vastainen strategia, johon sisältyy kunnianhimoisia tavoitteita köyhyyden vähentämiseksi ja äärimmäisen köyhyyden poistamiseksi Euroopassa vuoteen 2030 mennessä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden mukaisesti ja kestävän kehityksen tavoitteet huomioon ottaen.

11. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta korostaa, että naisiin kohdistuu erityisesti kriisien ja Ukrainan sodan yhteydessä suurempia työllisyysriskejä ja sosiaalisia riskejä. Porton julistuksen työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää kunnianhimoisia kansallisia tavoitteita, jotta naiset saadaan mukaan työvoimaan luomalla kannustimia, rakentamalla sosiaalista infrastruktuuria ja poistamalla esteitä ja syrjintää. Valiokunta kehottaa valtavirtaistamaan sukupuolitietoisen budjetoinnin, jotta voidaan sovittaa paremmin yhteen politiikat ja toimet, joilla edistetään naisten yhdenvertaista osallistumista työmarkkinoille, ja ottamaan käyttöön kattavat järjestelmät, joilla seurataan ja mitataan sukupuolten osuutta talousarviomäärärahoista, naisten osallistumista työmarkkinoille, työhön pääsyä sekä työllisyys- ja palkkaeroja.

12. Lisäksi työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta ilmaisee huolensa nuorisotyöttömyysasteen noususta EU:ssa verrattuna kokonaistyöttömyyteen. Se kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota asettamaan etusijalle nuorisotyöttömyyden torjunnan hyödyntämällä olemassa olevia aloitteita, kuten Euroopan sosiaalirahasto plussaa (ESR+) ja nuorisotakuuta. Valiokunta kehottaa kaikkia jäsenvaltioita investoimaan nuorten työllisyyteen. Se muistuttaa ammatillisen koulutuksen ja työharjoittelun keskeisestä roolista työmarkkinoille tuleville nuorille tarvittavien tietojen, taitojen ja pätevyyksien tarjoamisessa. Valiokunta korostaa, että on tärkeää investoida niiden laatuun ja houkuttelevuuteen ESR+:n ja vahvistetun nuorisotakuun avulla samalla kun parannetaan työoloja ja alkutason virkojen houkuttelevuutta. Se ilmaisee huolensa varhaisen uran epävarmuudesta, joka johtuu väärinkäytöksistä, jotka heikentävät nuorten riippumattomuutta, työ- ja yksityiselämän tasapainoa ja mahdollisuuksia saada asuntoa. Valiokunta toteaa, että naiset ja nuoret työntekijät,

joiden koulutustaso on alhainen, kärsivät todennäköisemmin varhaisesta uran epävarmuudesta. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta katsoo, että tätä varten olisi pyrittävä havaitsemaan sosiaalisia riskejä ja ottamaan huomioon erilaiset työllisyysvaikutukset ja pitkäaikaistyöttömyys tietyillä toimialoilla ja että tällaisiin riskeihin ja vaikutuksiin olisi puututtava asianmukaisesti.

13. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta katsoo, että sosiaalisten riskien havaitsemiseen ja eri alojen erilaisten työllisyysvaikutusten ja pitkäaikaistyöttömyyden huomioon ottamiseen olisi puututtava asianmukaisesti koulutuksen, uudelleen- ja täydennyskoulutuksen sekä kaikkien saatavilla olevien houkuttelevien ja laadukkaiden työpaikkojen luomisen avulla vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden mukaisesti. Tällaisilla toimenpiteillä voitaisiin auttaa poistamaan alueiden välisiä rakenteellisia eroja ja osaltaan puuttua aivovuodon ongelmaan sekä sosiaaliseen eriarvoisuuteen, mukaan lukien naisten ja miesten välinen eriarvoisuus.

14. Vuonna 2022 24,7 prosenttia EU:n lapsista kärsi köyhyydestä tai sosiaalisesta syrjäytymisestä. Lasten köyhyysaste on jälleen nousussa, mikä aiheuttaa huolta tilanteen pahenemisesta tulevina vuosina. Komission ja jäsenvaltioiden olisi käytettävä tehokkaasti saatavilla olevia varoja, kuten ESR+:aa, EAKR:ää ja InvestEU-ohjelmaa sekä ReactEU-välinettä ja elpymis- ja palautumistukivälinettä, lasten köyhyyden poistamiseen korostaen eurooppalaisen lapsitakuun merkitystä keskeisten oikeuksien ja keskeisten palvelujen, kuten korkealaatuisen terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen ja koulutuksen, tehokkaan saatavuuden ja asianmukaisen asumisen kannalta. Valiokunta kehottaa lisäämään kiireellisesti eurooppalaisen lapsitakuun rahoitusta vähintään 20 miljardin euron budjetilla. Lisäksi valiokunta kehottaa tässä yhteydessä kaikkia jäsenvaltioita – ei pelkästään niitä, joissa lapsiköyhyys on yleisintä – osoittamaan vähintään viisi prosenttia ESR+:n yhteistyössä hallinnoitavista määrärahoista eurooppalaiseen lapsitakuuseen liittyvien toimien tukemiseen.

15. Väestön ikääntyessä EU:lla on edessään väestöhaasteita, jotka johtuvat syntyvyyden laskusta ja elinajanodotteen pidentymisestä. Valiokunta korostaa, että taloudelliset epävarmuustekijät vaikuttavat vakavasti ikääntyneisiin, ja korostaa, että väestörakenteen muutoksen vaikutuksiin ei ole vastattu poliittisin keinoin. Se korostaa, että on tärkeää investoida riittäviin ja kohtuuhintaisiin asuntoihin, laadukkaisiin ja julkisiin hoitopalveluihin sekä riittäviin hoito- ja tukipalveluihin puuttumalla kriittisten infrastruktuurien henkilöstöpulaan, muun muassa hoitajien ja terveydenhuollon ammattilaisten osalta. Tässä yhteydessä valiokunta suhtautuu myönteisesti eurooppalaiseen hoito- ja hoivastrategiaan ja kehottaa myöntämään sille riittävästi rahoitusta vuoden 2025 talousarviossa.

16. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta korostaa työmarkkinasiirtymää tukevien politiikkojen ja toimenpiteiden merkitystä sekä tarvetta vahvistaa EU:n talouksien kilpailukykyä vihreän ja digitaalisen siirtymän yhteydessä. Tätä varten työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta korostaa oikeudenmukaisen siirtymän rahaston merkitystä. Rahasto kattaa asianomaisten työntekijöiden täydennys- ja uudelleenkoulutuksen, myös koulutuksen, jäsenvaltioiden nimetyillä alueilla sekä muita toimia koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden alalla, mukaan lukien investoinnit koulutuskeskuksiin sekä lastenhoito- ja vanhustenhoitolaitoksiin liittyvään infrastruktuuriin. Rahasto auttaa asianomaisia työntekijöitä hyödyntämään uusia työllistymismahdollisuuksia ja tarjoaa

työnhakijoille asianmukaista tukea, mukaan lukien työnhakuneuvonta ja aktiivinen integroituminen työmarkkinoille.

17. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta korostaa, että eurooppalainen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline (SURE) on osoittautunut onnistuneeksi covid-19-pandemian aiheuttaman työttömyyden torjunnassa. Valiokunta kehottaa lisäksi komissiota hyödyntämään SURE-välinettä sellaisten kansallisten järjestelmien tukemisessa, joilla pyritään säilyttämään työpaikat ja työntekijöiden toimeentulo ja jotka voidaan ottaa käyttöön väliaikaisesti, kun osa EU:sta kärsii talouden häiriöstä. Valiokunta vaatii, että kaikkia kansallisia ja EU:n hätätoimenpiteitä, erityisesti työsuhdesuojeluun ja tulokorvauksiin liittyviä toimenpiteitä, jatketaan ja että niitä jälleenrahoitetaan niin kauan kuin sodan sosioekonomiset seuraukset vaikuttavat kielteisesti työmarkkinoihin ja kunnes talous elpyy täysin ja työmarkkinat vakautuvat.

18. Kaikki energiaköyhyyden vaarassa olevat kansalaiset on otettava asianmukaisesti huomioon, mikä on unionin suuri haaste. Sosiaalisen ilmastorahaston tavoitteena on varmistaa, että valitut toimenpiteet ja investoinnit kohdennetaan erityisesti energiaköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin tai haavoittuviin kotitalouksiin, haavoittuviin mikroyrityksiin ja haavoittuviin liikenteen käyttäjiin, mikä on ratkaisevan tärkeää oikeudenmukaisen ilmastoneutraaliuteen siirtymisen kannalta. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita hyödyntämään sosiaalista ilmastorahastoa ja harkitsemaan vihreän sosiaalisen suojelun järjestelmien kehittämistä kansallisella tasolla EU:n tuella, jotta voidaan vahvistaa sosiaalista selviytymiskykyä ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen vaikutuksia vastaan puuttumalla vihreän politiikan sivuvaikutuksiin työpaikkoihin ja elinoloihin, ja varmistamaan, että yhteisöt, joihin vaikutukset kohdistuvat, ovat täysin valmistautuneita uusiin työmarkkinoihin, ja huomauttaa, että näihin järjestelmiin olisi sisällyttävä sosiaaliturva ja terveyden suojelu, työttömyysturva, jota täydennetään aktiivisilla työmarkkinapolitiikoilla työntekijöille, julkisia rakennusurakoita koskevat ohjelmat, joilla tarjotaan käteis- tai luontoissuorituksina annettavaa tukea samalla kun parannetaan työntekijöiden taitoja ja työllistettävyyttä, toimeentuloa ja elintarviketurvaa tukevat sosiaaliavustukset, työllisyystakuujärjestelmät sekä koulutus tai uudelleenkoulutus, osaamisen kehittäminen ja rahoitus, jotta voidaan auttaa torjumaan köyhyyttä.

19. Työllisyyden ja sosialisoiden valiokunta kannattaa perhepolitiikkaa ja sosiaalipolitiikkaa, joilla autetaan lapsia pääsemään parempaan alkuun elämässä ja varmistetaan työ- ja yksityiselämän tasapaino kaikille työntekijöille. Tämä on erityisen tärkeää omaishoitajille ja vanhemmille, erityisesti naisille, joiden osallistuminen työmarkkinoille on varmistettava. Valiokunta korostaa riittävän palkallisen äitiys-, isyys-, vanhempain- ja hoitovapaan sekä rintaruokintaa koskevien käytäntöjen merkitystä ja kannustaa joustaviin vapaaehtoisiin työjärjestelyihin, kuten etätyöskentelyyn sekä työaikojen ja aikataulujen mukauttamiseen työ- ja yksityiselämän huomioon ottamiseksi.

20. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta huomauttaa, että ESR+ on yksi keskeisistä tekijöistä unionin sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisessa ja tärkein EU:n väline, jolla investoidaan ihmisiin, edistetään korkeaa työllisyystasoa, autetaan nykyaikaistamaan sosiaalista suojelua ja kehitetään osaavaa ja sopeutumiskykyistä työvoimaa, joka on

valmis siirtymään vihreään ja digitaaliseen talouteen, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden mukaisesti. Valiokunta korostaa myös Euroopan globalisaatiorahaston (EGR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF), ReactEU-välineen ja siitä ESR+:aan osoitettujen lisävarojen, nuorisotyöllisyysaloitteen ja vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (FEAD) merkitystä.

21. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta pitää mielenterveyttä työssä sosiaalipolitiikan uutena merkittävänä kysymyksenä. Työelämässä tapahtuu nopeita muutoksia. Pandemia on kiihdyttänyt uusia realiteetteja, ja digitalisaation mukanaan tuomat työn uudet muodot, kuten tekoäly, ovat vaikuttaneet työntekijöiden työturvallisuuteen ja -terveyteen. Valiokunta pitää tässä yhteydessä myönteisenä komission aloitetta käynnistää kokonaisvaltainen lähestymistapa mielenterveyteen ja muistuttaa kannastaan, jossa vaaditaan direktiiviä oikeudesta olla tavoittamattomissa ja etätyötä koskevia sääntöjä sekä direktiiviä psykologisista riskeistä ja työhyvinvoinnista.

22. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta katsoo, että investoinnit elinikäiseen oppimiseen sekä uudelleen- ja täydennyskoulutukseen ovat olennaisen tärkeitä vihreän ja digitaalisen siirtymän käsittelemiseksi ja totuttamiseksi sekä unionin kestävän kilpailukyvyn ja ulkoisten häiriöiden sietokyvyn parantamiseksi. Vaikka useilta aloilta, kuten hoitopalveluilta, puuttuu ammattitaitoista työvoimaa, sopivammat taidot luovat uusia mahdollisuuksia, varmistavat työntekijöiden nopeamman integroitumisen ja siirtymisen työmarkkinoille, edistävät sosiaalista osallisuutta ja voivat auttaa ihmisiä osallistumaan aktiivisesti työmarkkinoille. Euroopan osaamisen teemavuodella pyritään korjaamaan osaamisvajetta, joka vaikuttaa 77 prosenttiin unionin yrityksistä, uudelleen- ja täydennyskoulutusaloitteilla. Tavoitteena on tukea kestävää kasvua unionin sosiaalisessa markkinataloudessa, parantaa kilpailukykyä, erityisesti pk-yritysten osalta, ja edistää laadukkaiden työpaikkojen luomista sosiaalisesti tasapuolisella, osallistavalla ja oikeudenmukaisella tavalla. Valiokunta panee merkille osaamisen edistämismekanismin uutena erityisenä ja kattavana aloitteena, jolla edistetään osaamista alueilla, jotka ovat niin sanotussa osaamiskehitysloukussa tai vaarassa joutua sellaiseen.

23. Työllisyys ja sosialisoiden valiokunta katsoo, että Euroopan strategisten teknologioiden foorumi (STEP) on tärkeä osa EU:n strategiaa, jolla tuetaan investointeja kriittisiin ja kehitteillä oleviin teknologioihin. Tällä aloitteella puututaan työvoimapulaan ja osaamistarpeisiin perustamalla Net-Zero Industry Academies -koulutusyhteenliittymän kautta erityisiä koulutusohjelmia, joilla pyritään lisäämään Euroopan suvereniteettia ja turvallisuutta ja parantamaan samalla unionin kilpailukykyä vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Valiokunta toistaa myös kehotuksensa perustaa täysimittainen Euroopan suvereniteettirahasto, jolla varmistetaan EU:n strateginen riippumattomuus, mukaan lukien investoinnit inhimilliseen pääomaan ja osaavaan työvoimaan, edistetään osallistavaa pääsyä laadukkaisiin työpaikkoihin ja puututaan sellaisen työvoiman ja osaamisen vajeeseen, joka on ratkaisevan tärkeää talouden ja teollisuuden avainaloille.

24. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta muistuttaa viiden sosiaali- ja työllisyyspolitiikan alalla toimivan EU:n viraston ja viranomaisen eli Euroopan työviranomaisen, Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön, Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston, Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskuksen ja Euroopan koulutussäätiön keskeisestä työstä. Se katsoo, että näillä virastoilla ja

viranomaisilla on oltava asianmukainen henkilöstö ja riittävät resurssit inflaatio huomioon ottaen, jotta ne voivat täyttää tehtävänsä, saavuttaa tavoitteensa ja suorittaa muuttuvat tehtävänsä. Valiokunta muistuttaa, että virastojen tehtävät muuttuvat poliittisten painopisteiden mukaisesti, ja korostaa, että uusia vastuualueita varten on osoitettava uusia varoja.

25. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta palauttaa mieliin, että pilottihankkeet ja valmistelutoimet ovat olennaisen tärkeitä välineitä uusien toimintapoliittisten aloitteiden testaamiseksi työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden aloilla muun muassa keräämällä tietoa. Valiokunta muistuttaa, että aloitteiden arviointi perustuu toimielinten väliseen sopimukseen, ja kehottaa jälleen komissiota arvioimaan pilottihankkeita ja valmistelutoimia koskevat ehdotukset puolueettomasti oikeudellisen ja taloudellisen arvioinnin perusteella tavalla, joka vastaa ehdotusten ansioita. Valiokunta ilmaisee taas kerran pettymyksensä ehdotusten huonoon ja epäselvään arviointiin viime vuosina ja pyytää komissiota antamaan tarkat ja yksityiskohtaiset selvitykset kyseisistä arvioinneista sekä konkreettisia esimerkkejä EU:n toimista, joiden katsotaan kattavan ehdotukset. Valiokunta muistuttaa lisäksi, että hyväksyttyjen pilottihankkeiden ja valmistelutoimien täytäntöönpanossa on noudatettava hyväksyttyä ehdotusta.

26. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta korostaa, että työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle ja työmarkkinaosapuolten valmiuksille on annettava riittävästi tukea ja että on taattava riittävä tuki tiedotus- ja koulutustoimille. Valiokunta kehottaakin komissiota olemaan vähentämättä näiden budjettikohtien määrärahoja vuoden 2025 talousarvioesityksessään, kuten on tehty kahden viime vuoden aikana. EU:n olisi tunnustettava työmarkkinaosapuolten merkitys ja edistettävä niiden roolia ottaen huomioon kansallinen monimuotoisuus ja helpotettava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja SEUT-sopimuksen 152 artiklan mukaisesti. Valiokunta katsoo, että kun otetaan huomioon nykyinen sosioekonominen eriarvoisuus, lähivuosina tarvitaan enemmän tukea työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle ja työehtosopimusneuvotteluille, työmarkkinaosapuolille ja koulutustoimenpiteille, ja kehottaa kuulemaan työmarkkinaosapuolia tehokkaasti ja mielekkäästi asiaankuuluvien EU:n rahastojen ohjelmasuunnittelussa, arvioinnissa ja täytäntöönpanossa.

27. Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta kehottaa perustamaan ohjelman, jolla edistetään valistuskampanjoita ammattiliittojen, järjestäytymisen, työehtosopimusneuvottelujen ja työsopimusten merkityksestä oikeudenmukaisemman yhteiskunnan saavuttamisessa erityisesti parantamalla työehtoja, palkkoja ja elinoloja.

28. Valiokunta panee tyytyväisenä merkille, että vuonna 2024 aiotaan järjestää uusi työmarkkinaosapuolten huippukokous Val Duchessessa. Se pitää huippukokousta tilaisuutena lisätä tietoisuutta sosiaalipolitiikasta ja löytää niihin ratkaisuja. Se vaatii Euroopan parlamentin aktiivista osallistumista keskusteluihin.

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA

Valmistelija ilmoittaa yksinomaisella vastuullaan, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä, joka olisi mainittava tässä liitteessä työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti.